Zoologička: Vždy sa mi páčili také druhy zvierat, ktoré boli pre ostatných odpudivé

Mladá zoologička Simona Gežová našla svoju záľubu v herpetológii – vede o plazoch. Svoje výskumy robí aj mimo Slovenska po celom Balkáne. Momentálne pracuje na významnom objave nového druhu.

Bulharsko: Práca zoológa prebieha často v teréne. FOTO: SIMONA GEŽOVÁ

Fotografia z Albánska. FOTO: PETR PAPEŽÍK

Druh užovky fŕkanej (Natrix tessellata), ktorá je bežná aj u nás na Slovensku. FOTO: SIMONA GEŽOVÁ

Grécko: Pri svojich výskumoch v zahraničí. FOTO: PETR PAPEŽÍK

Ste študentkou zoológie, na čom by azda nebolo nič zvláštne, ale špecializovali ste sa na skúmanie hadov či jašteríc. Čím vás hepretológia (pozn. red. veda pod svoje štúdium zahŕňa napríklad hady, korytnačky, krokodíly, jaštery, žaby a mloky) tak zaujala?

- Už na základnej škole ma najviac bavila prírodoveda, hlavne živočíchy. Vždy sa mi páčili také druhy zvierat, ktoré boli pre ostatných odpudivé, ale z môjho pohľadu boli takéto druhy len ľuďmi nepochopené. Medzi takéto skupiny živočíchov patrili práve aj hady, ktoré doteraz nemalá väčšina ľudí bez akéhokoľvek dôvodu odsudzuje. Neskôr to prešlo až do takej fázy, že na strednej škole som už vedela, že chcem ísť študovať zoológiu. S nástupom vysokej školy sa mi moje detské sny, pracovať s plazmi, splnili. Momentálne robím pod vedením uznávaného herpetológa Daniela Jablonského, ktorému vďačím za veľa.

Ak sa vrátime na začiatok, do vášho detstva, mali ste vždy blízko k zvieratám a prírode? Odkiaľ pramení táto vaša vášeň?

- Neviem, kde až siahajú počiatky mojej vášne, ale vždy som mala blízko k zvieratám. Keď som bola malá, nosila som vtáčikom vodu, zachraňovala som zranené motýle, jašterice, ktoré sme mali na dvore, som pomenovala, dokonca aj kaňa močiarna, ktorá sem-tam nad našim domom preletela, si tiež vyslúžila vlastné meno, haha.

Ako by ste opísali svoje prvé bádateľské aktivity v rodnej Žiline? Kde ste objavovali prírodu najčastejšie?

Krátka vizitka

- 22 rokov, narodila sa v Žiline
- ZŠ Plevník-Drienové, Gymnázium Považská Bystrica, Prírodovedecká fakulta Univerzity Komenského v Bratislave
- Má jednu sestru – Nina Gežová a rodičia – Zuzana Gežová a Martin Gežo
- Vždy mala blízko k zvieratám, čiže jej vášeň začala už v detstve. Voľný čas trávi herpetológiou. Netrávi čas pozeraním filmov alebo seriálov, pretože jej to príde ako strata času a snaží sa maximum času venovať svojmu výskumu, terénnym prácam a škole.

A možno, čím sú príroda a živočíchy v tomto kraji špecifické?

- Narodila som sa v Žiline, ale odmalička bývam v malej dedinke Plevník-Drienové, a teda práve tu som už odmalička behala po lesoch, za zvieratami a priznám sa, v Žiline som ešte nikdy nič nehľadala, žiadne plazy ani obojživelníky. Ale aj v Žiline aj v jej blízkom okolí môžeme nájsť viacero zaujímavých druhov. Napríklad kamarát našiel v Žiline takmer dvojmetrovú užovku stromovú (*Zamenis longissimus*), čo je náš najdlhší slovenský druh hada. Takže aj takéto skvosty tu môžeme nájsť.

Momentálne pracujete na opísaní nového druhu hada pre Európu. Skúste nám to priblížiť. O aký druh ide a ako ste sa k nemu dostali?

- Ide o druh užovky fŕkanej (Natrix tessellata), ktorá je bežná aj u nás na Slovensku. Ukázalo sa, že populácie na juhozápade Balkánskeho polostrova (Albánsko a Grécko) sú geneticky veľmi odlišné od ostatných populácií. Ja sa zaoberám morfológiou, osteológiou (kostra) a biogeografiou tohto druhu a je to práca na dlhé trate. Musíme ešte testovať viacero hypotéz a pokiaľ nám výsledky budú naznačovať, že populácie tejto užovky v týchto oblastiach sú až natoľko odlišné, že nedochádza ku kríženiu medzi jedincami týchto populácií s ostatnými populáciami, môžu nastať určité zmeny v rámci tohto druhu užovky.

Čo by tento „objav" znamenal pre zoológiu u nás? Stáva sa často, že Slovák objaví nejaký nový druh?

- Ľudí, ktorí nijako neinklinujú k zoológii, alebo teda k herpetológii, tak sa ich to asi nijako nedotkne. Na svete stále existuje ešte veľa druhov zvierat, ktoré čakajú na svoje objavenie. Samozrejme, naši učitelia na katedre zoológie prispeli k objaveniu nejedného nového druhu živočícha. Uvediem aj iný príklad, s ktorým sa v zoológii môžeme stretnúť. Známa užovka obojková (*Natrix natrix*) je druh, ktorý má však viacero poddruhov, ale v podstate ide stále o jeden druh užovky. Za posledné dva roky sa z dvoch

TP8311064

Albánsko: Výskumy prebiehajú v krásnej nedotknutej prírode Balkánu. FOTO: SIMONA GEŽOVÁ

poddruhov tejto užovky obojkovej stali dva nové samostatné druhy, pretože boli geneticky aj morfologicky tak odlišné, že došlo k reklasifikácii. Znamená to teda, že z pôvodne jedného druhu sa stali druhy tri. Na opísaní jednej z týchto užoviek sa výraznou mierou podieľal práve aj môj školiteľ.

Vaša práca je dosť o pohybe v teréne. Nie je to niekedy nebezpečné? Dostali ste sa niekedy do situácie, kedy ste si povedali, že „stačilo"?

- Nikdy som sa nedostala do situácie, kedy by som si povedala, že stačilo, už v tom ďalej pokračovať nechcem. Keď cestujete do krajín, ktoré na prvé počutie znejú nie príliš hostinne, napríklad také Albánsko, kam chodievam pravidelne, tak až tam zistíte, že človek je šťastný, aj keď nemá toho veľa a správa sa k vám ako k najčestnejšiemu hosťovi. V takýchto krajinách Balkánu sa niekedy cítim oveľa bezpečnejšie ako u nás na Slovensku a zrovna Albánsko je moja srdcová záležitosť, kam sa vždy rada vrátim.

Skúste nám v skratke priblížiť, ako taký výskum v teréne, najmä v zahraničí, prebieha? Často spíte v stanoch, kúpete sa v jazerách, alebo zapadáte medzi „klasických" turistov?

- Medzi klasických turistov určite nezapadáme, haha. Terénne práce prebiehajú tak, že ráno vstaneme, takmer vždy spíme v stanoch, naraňajkujeme sa a ideme hľadať. Vždy máme dopredu určené lokality, kde sa chceme dostať, pretože vždy chodíme do terénu pripravení s tým, aké druhy (obojživelníky a plazy) chceme nájsť a kde ich máme hľadať. Vždy, keď niečo nájdeme, odoberieme vzorky krvi alebo tkaniva na analýzy DNA, všetky druhy si fotografujeme a vypustíme, no a zase pokračujeme v našej ceste. V jednoduchosti povedané, od rána do večera cestujeme autom a hľadáme druhy, ktoré nám niekedy prebehnú priamo pred autom a niekedy musíme prevrátiť každý kameň, aby sme niečo našli. Čo sa týka toho kúpania v prírode, tak je to tak, ako hovoríte. Nejaké tie pramene, vyvieračky, jazerá pre nás v teréne predstavujú luxusnú sprchu, haha. Čo sa týka jedla, tak v teréne sú najlepšie konzervy a Horalky, ale keď prechádzame nejakým mestom alebo dedinkou, tak skúšame miestnu kuchyňu, ktorá je na Balkáne výborná.

Komunikujete aj s miestnymi? Nečudujú sa, čo skúmate? Máte nejakú zaujímavú historku?

- S miestnymi sa často stretávame a popravde, vždy sa čudujú, čo robíme. Na Balkáne majú veľa druhov plazov a obojživelníkov a ľudia si ani neuvedomujú, aké vzácnosti tam majú. Pastieri, keďže napríklad v Albánsku je ich veľa, čo je naozaj krásne, poznajú vretenice, ktoré pre nich a ich chované zvieratá predstavujú nebezpečenstvo, tak ich zabijú. To nie je nič výnimočné ani u nás, že ľudia zabíjajú aj to, čo nepoznajú, lebo si myslia, že je to jedovaté.

Ale neraz sa nám tiež stalo, že za nami prišli aj miestni aj turisti a zvedavo pozerali, čo robíme, pýtali sa, kto sme, odkiaľ sme a prečo to robíme, odfotili sa s hadmi, korytnačkami (čo sme práve mali pri sebe) a odišli s úsmevom na tvári. V Čiernej Hore raz za mnou prišiel taký starší manželský pár, ktorý tam prišiel až z Ameriky a fotili si ma so skoro dvojmetrovou užovkou, ktorú som vtedy práve našla, ako nejakú atrakciu. Povedali, že niečo také za celý život nezažili.

> **S miestnymi sa často stretávame a popravde, vždy sa čudujú, čo robíme.**

Ako na vaše štúdium a prácu reaguje okolie? Predsa len ste krehké žieňa, ktoré sa zaoberá hadmi, behá po skalách, skúma ich. Ak zabudneme na zaužívané stereotypy, asi nejde o „klasické" ženské povolanie. Alebo ako to je so ženami v tomto obore?

- Určite sa nepovažujem za krehké žieňa. Popravde, často sa stretávam s nepochopením toho, čo robím, ale už som si na to zvykla. V zoológii je to, ak môžem povedať, pomerne vyrovnané, čo sa týka mužov a žien, ale, samozrejme, zoológia je široký pojem. Aj v oblasti herpetológie, samozrejme, nájdeme ženy, ktoré sa venujú plazom, ale skôr sa tomuto odboru venujú muži. Keď sa ma niekto opýta, prečo študujem niečo takéto, na čo mi to je, odpoviem, že svet nie je len o právnikoch, ekonómoch a medikoch (myslené v dobrom), ale naozaj v dnešnej dobe máme také možnosti, že každý môže robiť to, čo ho naozaj baví.

Čierna Hora: hadov treba odmerať a zvážiť. FOTO: SIMONA GEŽOVÁ

A ako vás teda berú mužskí kolegovia? Sú ohľaduplní, pomáhajú vám napríklad aj pri zdolávaní terénu?

- Haha, mužskí kolegovia ma berú úplne normálne. V teréne to funguje tak, že si pomáhame navzájom, inak by to nefungovalo. Či už je to terén, alebo nepriaznivé počasie alebo čokoľvek iné, všetci zdolávame všetko spoločne. Do terénu chodievam často s priateľom, učiteľmi z našej katedry zoológie a tiež s ľuďmi, ktorí sú nejako zainteresovaní do sveta herpetológie.

Všimla som si, že máte hada dokonca aj vytetovaného na ruke. Dá sa povedať, že táto práca ovplyvňuje aj váš životný štýl? Ak áno, ako?

- Ja to neberiem vyslovene ako prácu. Je to súčasť môjho štúdia a beriem to ako moje hobby. Áno, bolo to moje prvé tetovanie, je to symbol hada na zápästí. Určite môžem povedať, že štúdium herpetológie ovplyvnilo môj život, ale určite len v pozitívnom smere.

Asi nie je jednoduché finančne pokrývať ako študent cesty do zahraničia na Balkán a do iných krajín. Ako to riešite vy?

- V tomto smere ma veľmi podporovala moja rodina. Ešte ma čaká veľa terénnych ciest a tiež návštevy niektorých európskych múzeí, ktorých zbierky disponujú materiálom pre môj výskum, a preto som sa rozhodla ísť inou cestou. Spustila som projekt v jednej crowdfundingovej spoločnosti, kde sa ľudia môžu dozvedieť o mojom výskume viac a tiež ho môžu podporiť finančnou čiastkou za (snáď) pekné odmeny.

Ako je to s podmienkami pre zoológov na Slovensku? Viete to porovnať aj so zahraničím? V čom je to iné? Verím, že odborníci nám nechýbajú, problémom v školstve sú skôr financie. Alebo sa mýlim?

- Máte pravdu. Naši slovenskí zoológovia nie sú zlí, len problém je to, že nemáme také možnosti, aké majú kolegovia napríklad v západných krajinách.

Narážam na technológie, vybavenie a mnoho ďalších vecí, ktoré v našom školstve chýbajú. Ale zase musím povedať, že aj napriek tomu sú naši zoológovia úspešní a skvelí v tom, čo robia. V tomto smere ma podporovala a stále podporuje moja rodina.

ALEXANDRA JANIGOVÁ

Výhodné nákupy v predajniach

SLOVENKA® since 1921

Príďte si v marci do našich predajní
po zľavu -25%
a u vybratých modelov
zľavy až do -70%.

Akcia platí vo všetkých kamenných predajniach a v eshope, nevzťahuje sa na modely z novej kolekcie a zľavnený tovar. Zľavy sa nekumulujú.

SLOVENKA-Silver, s.r.o., Banská Bystrica www.slovenkabb.sk

TP8310200

TABAČIK PRIEMTO s.r.o.

BOSCH Aku vŕtačka GSR 18-2LI Professional

~~239,90€~~

164,90€

Obsah balenia:
3 x akumulátor 1,5 Ah
nabíjačkaGAL 1820 CV, L-boxx

TABAČIK - PRIEMTO s.r.o
Národná 15, 010 01 Žilina
č.t.:041/5620344

TABAČIK - PRIEMTO s.r.o.
Kamenná 3 /OC IDEA/, 010 01 Žilina
č.t.:041/5624501

priemto@priemto.sk, www.priemto.sk

TP8310201

ZNOVA O RASTE VLASOV

Prednedávnom som si prečítal článok, ktorý sa zaoberal problémom vypadávania vlasov.

Boli tam uverejnené názory odborníkov, ktorí veľmi zaujímavo rozoberali príčiny vypadávania vlasov a možnosti riešenia, ako sa tejto nepríjemnosti zbaviť. Chcel by som reagovať na tento článok a pripojiť svoju skúsenosť. Niekedy v lete minulého roku som si na odporúčanie objednal vlasové prípravky SALON TEXTURES. Tieto výrobky pôsobili na moju osobu veľmi priaznivo. Predtým, než som ich začal používať, mi veľmi padali vlasy a začali sa mi tvoriť kúty na čele. Teraz nielen, že mi prestali padať, ale mám pocit, že mi vlasy aj zhustli. Prihováram sa za to, aby ste uverejnili článok špeciálne o prípravkoch SALON TEXTURES. Ja som výrobky SALON TEXTURES, ktoré je odporúčané používať súčasne, získal za 23 € a 16 € vo firme:

KVATROFIN s. r. o.
Škarniclovská 1
909 01 Skalica
tel.: 034/664 74 35

TP83020235